

Omarbetad digital version.

Nils Olsson:

Mina minnen av Svedala missionsförsamling.

Uppsast skriven till Svedala Missionsförsamlings 90-årsjubileum den 3 April 1970.

Inledning.

Att tiden rinner fort, märker man inte minst, då man blir ombedd att tala om gamla minnen. I sångarskaran, där jag mest haft min uppgift, är jag numera äldst men tycker inte det var särskilt länge sedan jag var yngst. Församlingens 50-årshögtid har jag i tydligt minne, nu står den snart inför sitt 90-årsjubileum. Det är med anledning av det senare jag på anmodan gjort dessa nedteckningar, ej för att 90 år är något särskilt att fira, men då det ej alls är säkert, att jag får uppleva sekelminnet, har jag velat ta tillfället i akt. Att jag koncentrerat mig till mellankrigstiden har flera orsaker: dela upplevde jag den tiden starkast, under senare år har jag tidvis varit borta från Svedala, dels finns det andra som minns och kan berätta om vad som hänt sedan. Jag har skrivit i förhoppning, att det skall intressera dem som nu är med och kanske även inspirera kommande släktled.

Genom att komplettera mina egna minnen med berättelser av andra, min moster och mina systrar och deras jämnåriga, kan jag även berätta om sådant som hände före och strax efter sekelskiftet 1900. En minnesskrift från församlingens 50-årsjubileum 1931 (I det följande kallad MS-31) och gamla fotografier kan också ge värdefullt materiel vår den intresserade.

I. Missionsförening – missionshus.

Mina minnen av Svedala missionsförsamling, eller missionsförening, som den hette 1881-1929 och ännu kallas av en del f.d. medlemmar, sträcker sig tillbaka till tiden för första världskriget. Krigsutbrottet 1 aug. 1914 är mitt första daterbara minne. Jag hade då ej fyllt 5 år men minns tydligt den hemlighetsfulla skräcken kring orden krig, mobilisering, landstorm, och även klockklämtningen i Svedala kyrka. som kallade min far och andra till landets försvar.

Kanske var det julen 1914, som jag var med på min första söndagsskolfest i Svedala missionshus, då min syster lyfte mig upp att stå på bänken för att komma i jämnhöjd med de andra, då de sjöng avslutningssången stående. Denna oansenliga byggnad vid Marknadstorget i Svedala, invigd för gudstjänstbruk den 6 nov 1881, skulle alltså bli mitt andliga hem i ett kvartssekel - tills nästa gång det blev storkrig. En lugn ö i världens stormar, ett Guds hus fyllt av många glada, ljusa, heliga minnen, även ett och annat som man helst vill glömma. Det är nu mer än 30 år sedan vi flyttade till vår nya vackra missionskyrka, men ännu händer det, att jag i drömmen får uppleva, att vi är tillbaka i det gamla, har rustat upp det och njuter de heligas gemenskap i sånger och predikan. Någon vacker byggnad var det gamla missionshuset inte, men vem tänkte på det? Främlingar påstod, att det var originellt, och hade väl rätt: två läktare på kortsidorna, en hög talarstol på ena långsidan framför uppgången till

lilla salen. Men för oss var "kärnan", vad som förkunnades där viktigare än "skalet", byggnaden. jag förstår den medlem, som gick hem och grät den dag hon upptäckte att vårt gamla missionshus var rivet.

Gamla missionshuset vid marknadstorget 1905.

Interiör från gamla missionshuset 1929.

Vad beträffar namnet på den grupp människor, som där firade gudstjänst, har MS-31 några förbryllande uppgifter. Svedala missionsförening bildades den 22 sept. 1881, en missionsförsamling tillkom den 15 febr. 1885. Skillnaden tycks ha varit, att nattvardsfirande förekom i den senare. 1891 diskuterades frågan om föreningens upplösande och uppgående i församlingen. Den 2 aug. beslöt man att så skulle ske. Namnet missionsförening tycks dock ha förekommit till 1929, då det formellt ändrades till missionsförsamling, ett namn som är mera skriftenligt.

II. Inför två gamla fotografier.

1. Sångarpioniärer.

Ett ca 80 år gammalt fotografi bevarar jag som ett mycket kärt minne. Det visar missionsförsamlingens första sångförening, bestående av sex personer, av vilka min mor var en. Jag har aldrig hört den framträda, men både min far och min moster talade ofta om hur vackert den sjöng. Särskilt framhölls, att de spelade "mellanspel" till sångerna. Att denna "musikförening", sen den väl vanligen, kallades, var av hög standard, kan man väl förstå, då man vet, att den leddes av den genommusikaliske, fint bildade Jöns Sonesson, en man som enligt mångas utsago spelade en framträdande roll i Svedala missionsförsamling under decennierna kring sekelskiftet. Född i Krågeholm 1869, inskrevs han år 1885 församlingen som "gossen" Jöns Sonesson. Han utbildade sig till kakelugnsmakare och utövade detta yrke i Svedala till 1914, då han flyttade till Osby, där han vekade som redaktör för Trons segrar.

Första musikföreningen i Svedala omkr. 1890. Bergman, Sonesson (ledare), N.J. Jakobsson, Karin Nilsson, Kristina Andersson-Olsson och Ingeborg Nilsson.

På det nämnda fotot är Sonesson avbildad med två instrument, gitarr och flöjt. men var säkert lika framstående orgelspelare. Om hans musikaliska kunnande och smak vittnar den musiktidskrift Harmoni, som han gav ut i flera år, samt även de sånger han komponerade. I Helgelseförbundets sångbok Förbundstoner (tr. 1912) bär ett 20-tal. melodier hans signatur. Mest känd av dessa är den innerliga sången "Frälsare kär, o jag beder, giv mig ett möte med dig" med kören "Böj mig, böj mig, djupt vid ditt kors böj mig ner". Sonesson var även poetiskt begåvad och textade vackra poem vid högtidstillfällen. I Förbundstoner finns halvdussinets sånger författade av honom, bl.a. den förr ofta sjungna sången till födelsedagar "O broder, lyss till sången, och vår enkla hyllning tag", där man kunde sätta in årtal allt efter omständigheterna, t.ex. "de femtio levnadsåren", "de fem och femtio åren", "de femtioåttan åren". Vid högtider tycka han ha varit allkunnig, arrangerade på nyårsvakor årtal, som flyttade sig vid 12-slaget, och gjorde girlander o.dyl. till födelsedagar, t.ex. SVEN JÖNSSON 60 ÅR.

Ännu en sångkompositör fanns i den lilla musikföreningen, Nils Jakobsson. Han var smed till yrket, för sitt glada humörs skull kallad "salige smen". (Under den tid vi kände honom, på 20- och 30-talen, hade familjesorger och annat dämpat hans glädje. Vi hörde heller aldrig benämningen då. Men han var en mästare i att berätta minnen från sin ungdom.) Jakobsson spelade liksom Sonesson och de tre damerna på fotot gitarr. Hans sång "Min Gud, jag sjunker ner vid korsets fot och ber" – kören "Som hjorten efter vatten jag längtar efter dig" – är mycket känd bland olika kristna grupper. (Evangl. sånger 1:100) Man kan förvåna sig över att en så god melodi skrivits av en person, som ej ens kunde noter. Då han en gång satte sig vid pianot och en person satte fram en notbok för honom, vände han upp och ner på boken med orden: "Du kunde lika gärna ställa den så, jag förstår lika lite".

Musikföreningens fiolspelare var urmakare Bergman (fader till. Hertha Bergman), men han lämnade snart de troendes krets.

De tre damerna på fotot är från vänster Karin Nilsson, Kristina Andersson-Olsson (min mor) och Ingeborg Nilsson. Den förstnämnda dog först av de sex, redan 1914 49 år gammal, den sistnämnda levde längst till o. 1965. Hennes far var instrumentmakare och har tillverkat den gitarr hon spelade på och likaså min mors. Detta instrument, som är det första jag lärde mig spela (i åttaårsåldern) är fortfarande spelbart. Man lägger märke till de fina broderade band de tre damerna har försett sina instrument med.

Om de sånger som Svedala missionsförsamling lyssnade till och så högt uppskattade de första decennierna av sin tillvaro, är jag ganska väl underrättad, då jag har kvar flera av min mors handskrivna sångböcker. Där får man belägg för vad man även hört berättas, att s.k. berättelsesånger ofta med ända till 30 verser var vanliga då. Bland dem finns t.ex. den sentimentala sången om "Kaptenen", som övergav en ogift mor och långt senare hamnade på ett sjukhus, där hans dotter var sjuksköterska. Sången slutar: .."vid mycken gråt Han jordades hos sin brud. När folket skiljes från graven åt, De sade: Det fins en Gud". Sången har 31 versar! – Lika tårdrypande är "De sju barnen" (8 v.), "Gossens död" (20 v.) och "Svarta Sara" (10 v.) En och annan sång har trotsat glömskan, t.ex. "Din jaspismur", "Närmare Gud till dig" (rubrik Titanics dödshymn) och den återuppståndna "Där växte en blomma vid granarnas fot".

Påståendet att de gamla sångerna i allmänhet skulle vara, bättre och vackrare än nya, som man ofta hör, är enligt min åsikt fel. De gamla, som vi har kvar och ännu sjunger, är bara de bästa av en mängd sånger, av vilka de flesta ej varit värda ett bättre öde än att glömmas. Så kommer att ske även med flertalet av de musikaliska alster vi njuter av.

2. Ett ungdomskort.

År 1905? togs ett gruppkort av Svedala kristliga ungdomsförening, ett kort som ännu förekommer i gamla missionshem i Svedala. Om ej en underskrift på kortet sagt det, kunde man undrat, om det verkligen föreställer en ungdomsförening. Men klämodet vilseleder en del, och förresten var man ej så noga med åldersgränser. Om en, Nelly Nilsson, vet jag, att hon stod kvar i SMU till o. 1920, då hon var 60 år. Hon finns på kortet längst till höger. Enligt MS-31 hade hon varit ordf. i den jungfruförening, som jämte Ynglingaföreningen bildade förstadium till den sammanslagna Ungdomsföreningen. (bildad 1897). Från min söndagsskoltid minns jag henne som lärarinna för en pojkklass. Jämte sin syster, förut nämnda Karin Nilsson (till vänster på kortet), hade hon "hökeri" senare vanlig speceriaffär i Storgatan 9. År 1925 övergick hon till Elimförsamlingen och bodde i dess kapell till sin död, över 90 år gammal, fattig men lycklig i sin gudstro.

Det mest förekommande namnet i den 40-taliga skaran var, då som nu, Nordqvist. Längst bak i mitten känner man lätt igen Nils Nordqvist, i mitten finns hans syster Anna och kusin

Selma, längst till höger system Elna (Eja, gift Amandus). Hon var länge verksam i strängmusik, Nils Nordqvist sjöng med ännu i slutet av 1920-talet. Tre har efternamnet Christensson, Carl och hans systrar Anna och Klara, ägare till en Manufakturaffär i Storgatan 30. Lika. många representanter hade syskonen Åkerman, barn till en av pionjärerna i Svedala missionsförsamling, Axel Åkerman (enl. MS-31 var han vice ordf. i församlingens första styrelse). Av de tre syskonen är Anna den enda, som, ännu (1970) är kvar i livet av alla dem som 1905 ställde upp till fotografering. Hennes bröder Johan och Aron syns längst bak, den senare vådaskjuten som ung.

Lätt igenkännliga i skaran är systrarna Frida och Hanna, Hellner, den förra sekr. i ungdomsföreningen till 1930, 59 år gam mal, båda mycket varmhjärtade missionsvänner till sin död, 1960 resp. 1954. De var döttrar. till folkskollärare Sören Hansson, vars namn finns i Sören Hansgatan i Svedala (vid lekplatsen). Om deras barndomshem vid Svedala kyrka och om människor och händelser i Svedala vid 1800-talets slut kan man läsa i en intressant bok, som deras bror skrivit, Johannes Hellners Minnen och dagböcker. Han var utrikesminister i en för Sverige kritisk period 1917-20. Då de båda systrarna försörjdes genom denne broder, kunde de ägna sin tid åt sällskapsliv, välgörenhet och uppgifter inom missionsförsamlingen. Ofta, upplät de sitt hem på Parkgatan 10 för bostad åt tillresande predikanter och för bönemöten, detta senare i slutet av 1920- och början av 30-talet. I många år var Hanna dessutom söndagsskollärare och Frida juniorledare.

I gruppen återser jag också en morbror och moster till mig, Lars Leander och Hilda Andersson. Leander var söndagsskollärare i Södiken i ett 30-tal år, min moster verksam i kör, strängmusik och festkommitté m.m. Dessa dog resp. 1935 och 1957.

Bland de 40 har jag känt långt ifrån alla, men jag kan ändå peka ut fru Tina Sonesson (maka till J. Sonesson), den tidigt bortgångne Oscar Hallquist (morbror till syskonen Sellberg), bagerskan Hilma Svensson samt dan lilla krymplingen Anna Jakobsson. Flera av oss minns den sistnämnda. med den ryckiga gången men med en sångröst, som ofta ljöd över alla andras. Hon brukade ibland ta upp sången i mötena, då organist ej var med. hon kom oftast rätt.

Så till sist de som fått äran sitta på främre raden. Där återfinner vi två skäggyddade herrar, den förut nämnde Nils Jakobsson ("salige smen") samt krukmakare August Liljequist, vidare predikant A. Magnusson, Wollrath sarnt en pred. Norberg, för tillfället verksam i Svedala.

August Liljequist hade sin bostad och verkstad i hörnet av Södergatan och kyrkogatan, intill Lundajärnvägen. Han beskrives som en mycket gudfruktig och dessutom populär personlighet. På mötena i missionshuset kunde han, då predikan led mot sitt slut, börja se sig omkring efter någon utomstående, flytta över till denne och uppmana den att överlåta sig åt Gud. I samma ärende kunde han antasta personer på Svedalas gator. Men ingen tag illa upp för denna närgångenhet, man högaktade honom i stället. Att hans fromhet ej uteslöt humor har jag ett par exempel på. Vid fotograferingen hade fotografens knäpp föregåtts av diverse skämt och skrott. Bl.a. hade Liljequist väckt munterhet med att säga: "De e då väl, att vi ente ska fotograferas ingvartes, då hade vi väl ente kommed o se så bra ud". På 50-årshögtiden 1931 hade en annan humorist i församlingen, Ture Danielsson, fått i uppgift att teckna minnet av de hädangångna, en uppgift som han fullgjorde på ett både roande och uppbyggligt sätt. Bl.a. talade han om vad Liljequist sagt, då förlovningen mellan Ture Danielsson och Ester Larsson offentliggjordes. L. kunde inte nog varna Danielsson för de besvärligheter, som väntade de unga inom ett äktenskap. Kanske låg egna erfarenheter bakom: fru Liljequist lär ha varit en kavat kvinna.

Pastorn - med bibeln i hand - var troligen den första fast anställda predikant Svedala missionsförsamling haft. Hans namn var A. Magnusson, och hans tid i Svedala sträckte sig över fyra år, 1902 - 06. Själv minns jag honom från predikobesök i Svedala vid mitten av

1920-talet, då han ännu hade kvar något av den eld, som hade besjälats honom tjugo år tidigare, det är ganska underligt, att en så framgångsrik predikant skulle ha alkoholbesvär, kanske ett arv från hans "förkristna" tid. "Där sitter er fulle predikant", kunde skadeglada svedalabor reta läsarfolket med. Någon tid efter det han lämnat Svedala, flyttade pastor Magnusson till Finland med sin franskfödda hustru och två söner, av vilka Gabriel också blev predikant.(ett foto av familjen finns i arkivet)

III. Tillfälliga predikanter.1906 – 1220.

Mellan åren 1906 och 1919 synes Svedala missionsförsamling ej ha haft någon "stående" predikant. Bland de tillfälliga predikanter, som då arbetade här i längre eller kortare perioder, minns jag särskilt två, Nils Hall, en man med godmodigt tomtteutseende, samt församlingens egen kinamissionär David Högländer. Den senare gick bort i början av 1920-talet, medan Hall var med och predikade vid 50-årsjubileet. En predikant, som jag bara hört talas om, var Anders Jeppsson, som också är upptagen bland talarna på jubileet, men som var förhindrad närvara (tandvärk). Under Missionär Högländers besök i Svedala 1910 hade församlingen upplevt en väckelsetid. Han hade som missionär underhållits av församlingar i Svedala och Maglarp. Att han tillhörde Helgelseförbundet visar, att Svedala missionsförsamling ej var enbart inriktad på SMF, trots att den var formellt ansluten till samfundet sedan 1885.

År 1920 hade den originelle Agaton Essloff väckelsemöten i Svedala. Jag minns honom från ett barnmöte, där han presenterade sig som rospigg och chockerade oss barn genom att klättra upp för en läktarpelare. Hur många som vanns genom hans intensiva förkunnelse, vet jag ej, men däremot kommer jag ihåg, att han skrev en sång och lämnade församlingen vid sitt avsked. Sångens innehåll bygger på temat en kristens färd från syndens land till himlen och om Jesus, konduktören, som givit oss fribiljett. Sången kunde aldrig slå igenom och glömdes snart. Jag har nämnt härom, därför att "kavajprästen" G. Olén i sin intressanta biografi över Essloff skriver, att denne troligen aldrig författat någon sång. Oléns förmodan är alltså fel: Essloff har skrivit en sång, och han har tillägnat den Svedala missionsförsamling. Sången trycktes i ett litet sångblad på 17 sånger, som användes sommaren 1920. När vädret tillät, hölls då friluftsmöten på Marknadstorget utanför missionshuset. En detalj i sången togs illa upp: "nu jag reser, glad i håg". Man trodde, att Essloffs glädje gällde resan från Svedala.

Fram till 1919 var alltså systemet med tillfälliga predikanter vanligt, en sak som också framgår av förteckningen på församlingsföreståndare i MS-31. Jöns Sonesson var föreståndare i församlingen i 17 år, fördelade på två perioder, Ola Larsson (T. Danielssons svärfar) i 5 år. Under denna tid förkunnades ordet ofta av evangelister och predikanter från Helgelseförbundet och Skånes Missionssällskap. På 50-årsjubileet upplästes ett telegram från, evang. Alma Vist, varvid en styrelsemedlem, P. Petersson reste sig och talade om, att han var en "kärve" från hennes tid i Svedala. År 1918 besöktes vårt missionshus av evang.-systrarna Alma och. Anna Nordahl. I deras förkunnelse fanns ett "pingstbetonat" inslag med tal om andedop och tungotal. Deras och andras förkunnelse ledde till att ett 10-tal medlemmar begärde utträde och bildade Elimförsamlingen (1920).

IV. Manne Anuell. 1919-21.

Pastor i missionsförsamlingen var då Manne (Emanuel) Andersson (senare Anuell). Under ett par tidigare besök i Svedala hade man sett, att han "drog folk", missionshuset fullt kunde väl innebära ca 300 åhörare. "Manne" kom med friska fläktar från frälsningsarmén, vars krigsskola han genomgått. Han bildade 1919 av pojkar i 12 - 15-årsåldern en hornmusikkår, där han själv blåste melodiinstrumentet. Ur en del gömmor hos äldre

missionsvänner torde ännu kunna framletas ett vykort, avbildande söndagsskolan på marsch i Svedalas Storgata med Danielsson och Manne Andersson i spetsen.

Att sjunga och spela var hans liv. "Strängbrandet", som han kallade musikföreningen, fick lära sig hurtiga, sånger, t.ex. en med Engelbrektsmarschens melodi. På juldagen 1919 och 1920 framförde hans sångare ett långt potpurri med inlagda bibelverser och därtill passande sångverser, allt under rubriken "Från krubban till tronen". På sommaren flyttade han ut sina möten till Marknadstorget, där hans kraftiga stämman och den livliga, musiken lockade stora skaror. Åt missionsarbetet gav han sig helt. Hans motto var: hellre slitas upp än rosta bort. Hans veckoprogram var fulltecknat: måndag kväll SEU, tisdag bibelstudium (troendemöte), onsdag möte växelvis i Hyltarp och Toarp, torsdag offentligt möte i Svedala, fredag textutredning för söndagsskollärare, lördag musikföreningens övning, söndag veckans största möte kl. 5. Sina predikningar ville han gärna ge dramatiska inslag: vi avbryter gärna mötet för den som vill lämna sig åt Gud. Jag minns väl hans deltagande i 50-årsjubileet 1931. Då fyllde han missionshuset med sin mäktiga stämman till eget orgelspel: Det kanske ej är på stormigt hav, Ej heller på fjällhög stig: Det kanske ej är i stridens front, Som Herren behöver mig. Men om han den väg, som okänd är, Mig bjuder att pröva på. Jag svarar, o Gud med min hand i din: Jag går dit du vill jag skall gå.

Strängmusiken 1921 med Ledaren Manne Anuell.

En annan verksamhetsgren, som blomstrade i Svedala i min. barndom, var syföreningen. I regel varje måndag kl. 3 hölls symöte i något hem i Svedala eller i någon bondgård i dess närhet. Man gick t.ex. till Brodins på Grekosborg, till Nordqvists i Svenstorp, Albin Nilssons på Kallerholm, Axel Nilssons på Silversborg, Sjörens på Elinedal (vägen dit var väl 4 km, men så kunde det också bjudas på extra förplägnad där i form av kvällsmat.

Sedan symöteskaffet avnjutits, vidtog bibelsamtal, vilket avslutades med bönemöte på knä. "Vi hade sköna symöten", brukade Hanna Hellner säga, när gamla tiders symöten kom på tal. (med sköna menade hon andligt givande)

Som f.d. frälsningsofficer var Anuell glad åt friluftsmöten. Ett sådant i Norra Lindved tog han initiativ till, och dit for vi varje sommar åren 1920 - 27.

Friluftsmöte Norra Lindved 1924.

Under Anuells tid hade Svedala missionsförsamling egen sjuksköterska, syster Emmy Eklund, 1916 - 20. Av henne minns jag knappast mer än det rörande avskedet. På järnvägsstationen sjöng en skara missionsvänner: "O må ingen bli tillbaka", just som tåget rullade bort.

Manne Anuells egen tid i Svedala blev ej så lång, endast två år. Hans önskan att slitas ut hellre än rosta bort gick i uppfyllelse: Han gick hädan 1935, endast 47 år gammal.

V. Pastor Löfgrens tid 1922 - 27.

För Svedala missionsförsamling var 1920-talet en tid av stabilitet och lugn utveckling. Den 1 april 1922 tillträdde J.E. Löfgren från Finspång sin pastorstjänst, en tjänst som kom att omfatta 5 år. Genom äldste sonen Gottfrid, tidigare pastor och sångare i Betel Malmö, var namnet välbekant. I välkomstfesten deltog två av deras tre söner, Petrus och Sigfrid (Pelle o. Sigge). Bröderna var klämmiga, sportiga och liksom sina systrar mycket musikaliska.

1 Sångarminnen från 1920-talet.

Snart kom även två av Löfgrens döttrar, Ester och Lilly. till Svedala. Lilly övertog ledningen av strängmusiken och övade ej bara in enstämmiga sånger till gitarr utan 2-, 3- och 4-stämmiga, oftast till pianoackompanjemang. Den första sång, som sjöngs i stämmor, bar det fina namnet Davids 32:a psalm ("säll den som Herren har förlåtit") men var en enkel vacker duett. Snart följde flera 2- och 3-stämmiga sånger mest ur sångsamlingen Barnkören, t.ex. två gammalböhmiska julvisor ("Jord och himmel, fröjden er"), i vilken två gossaltar, Sigge Löfgren och jag, stod för tredje stämman. Denna sång hade (liksom jag) premiär julen 1922 och har sjungits många jular sedan dess, senast 1969. En annan julsång, som behållit sin popularitet, är Adams "O, helga natt". Att höra syskonen Löfgren framföra denna sång fyrstämmigt på julottan hör till de musikupplevelser man aldrig glömmer.

När våren nalkades. gick vi sångare gärna till Västerkulla-Roslätt, där vi tävlade med fåglarna att sjunga Guds lov i naturen. Här gav den nyutslagna bokskogen, markens vitsippor

och violer den skönast tänkbara kuliss till den alltid lika vackra "Härlig är jorden" och till Topelius' smäktande "O, du lummiga lund, o, du skuggande skog;

O, du äng i din älskliga vår!

Ljuv är rosornas röst, jag förnimmer den nog.

Och jag liljornas löjen förstår.

Ja vi sjöng också lundastudenternas paradnummer "Blommande sköna dalar, hem för mitt hjärtas ro" Men den ville aldrig gå så bra: Vi i tredje stämman skulle på ett par ställen låta de andra komma före och sedan hinna ifatt den. Det var för svårt! Men när vi sedan i missionshuset framförde Beethovens lovsång med Lilly Löfgren vid pianot och som solist eller "Och jag såg en ny himmel" ansåg vi oss ha nått höjden av musikalisk prestationsförmåga.

2. Bibelskola.

Andra sommaren pastor Löfgren var i Svedala, 1923, höll han sin första bibelskola i missionshuset. (Omr. åren 1912 - 18 hade pastor Ture Danielsson stått som ledare för bibelskolor, tidigare, på 1800-talet, Anders Jeppsson). Ej mindre än 17 ungdomar deltog nu, och jag var en av dem. Av de fyra pojkar var en pastor Löfgrens yngste son Sigfrid. Tre i samlingen bar efternamnet Åkerman och var barnbarn till förut nämnde Axel Åkerman. Av de 17 var 9 utsocknes, mest känd av dem Lydia Svärd, nu fil. dr. och missionär i Indien sedan många år. Såsom yngst i skaran hade jag lite svårt att fatta alla djupsinnigheter i GT:s symbolik och jämförelse med NT:s frälsningshistoria. Men vad man ej glömmar var den andliga atmosfär, som vår bibellärare lyckades skapa på våra sammankomster, t.ex. då vi sjöng "Jesus, gör mig nöjd och stilla, tryck mig närmare ditt bröst". Vilken vers i bibeln som är längst eller kortast, har jag glömt för länge sedan, men jag minns rådet, att om vi ej fann intresse i att läsa bibeln, göra det ändå, så skulle det nog bli intressant. På hans direkta fråga, om vi var avgjorda kristna, svarade vi alla. ja, även om många av oss velat göra samma tillägg, som hans egen son gjorde: "Jag vill försöka, att. vara det". Avslutningen blev en alvarstund med stort deltagande av anhöriga och med. många minnesord och tal. Särskilt minns jag den sång Lilly Löfgren övat oas att sjunga. "Jag ville vara så ren, så ren, som daggens droppe i solens sken. Jag ville älska, som Jesus gjorde. Jag ville vara allt vad Jag borde

Bibelskola omkr. 1890. Lärare: Anders Jeppsson

Bibelskola 1917. Lärare: Ture Danielsson

Efter ytterligare några 'träffar', i olika hem i Svedala sommaren 1923 skildes de 17 kamraterna för alltid. Sedan dess har snart ett halvsekel förflutit. Vi som då såg framåt mot olika livsuppgifter, är nu färdiga att se tillbaka och summera, vad livet gett oss. Ej alla, har stått fast vid den tro vi undervisades i, men alla bar vi väl med oss den längtan efter renhet vi sjungit om: "Jag ville vara så ren, så ren som daggens droppe i solens sken."

Pastor Löfgren höll sedan under sin pastorstid ytterligare några bibelskolor med elever från södra Skåne, men ingen hade så många deltagare som den första. Även under pastorena. Berdén och Salomonssons tid på 1930-talet hölls bibelskola.

3. Juniorläger.

Samma sommar, 1923, i slutet av juni, ordnades det första juniorlägret i Svedala missionsförening (alltså ej 1925, som MS-31 felaktigt uppger). Det hölls på Ebbesjö, en bondgård vid Fjällfotasjön en dryg halvmil norr om Börringe. Att just denna plats valdes, berodde på att man där 1916 (17?) haft ett tvådagarsläger för några juniorflickor, ett läge som låtit mycket tala om sig, då det råkat sammanfalla med en kunglig jakt i trakten kring Ebbesjö. Gårdens ägare var ej frikyrklig men upplät ändå sina lador och stora trädgård för det 30-tal ungdomar jämte ledare, som huserade där en veckas tid. Främst bland ledarna var fru Ester Danielsson, biträdd av fröknarna Hellner, Lilly Löfgren och pojkledare.

Något fast uppgjort dagsprogram fanns inte, men någon ledde förstås bibelstudier, och för övrigt spelade vi krocket och badade i den steniga sjön. Någon kväll var det, uppställning för promenad utåt bygden, där man kunde höra dragspelsmusik tona fram sommarens schlager: "Hälsa dem där hemma, hälsa far och mor". Men sådana världsliga sånger var ej för oss, vi kunde avsluta, vår dag ned den lika känsliga. "Aftonsolen sjunker bakom bergen" - de, skogklädda kullarna kring Fjällfotasjön fick ge illusion av berg. Söndagen den 1 juli kom med stor invasion av släkt och vänner från Svedala, alla per cykel liksom juniorerna.

Juniorföreningen mars 1927. Ledare Frida Hellner och Ester Danielsson.

Juniorläger i Ebbesjö 2/7 1923

Skanör:

Näsa år gick färden med tåg längre bort: till Skanör, där juniorena inkvarterades i en liten gård och i stans missionshus. Här höll vi till 1924, 1926 och 1927 med ungefär samma deltagarantal och ledare. Miljön var förstås en annan. Det lantligt Skanör med sina gäss, kor och får på gatorna gjorde ett säreget intryck på oss. Den stora parken, där vi lekte, och havet, som vi badade i, var tillgångar, som vi alla uppskattade. Tyvärr hade vi ibland otur med vädret, men fru Danielsson hade förutsett också detta och samlade oss då i pojkarnas logi för högläsning om familjen Pfeffling. En kväll samlades vi med Skanörs juniorer och deras ledare Agda Hallin (juniorledare ännu vid mitten av 1960-talet), som skrev -vers tillägnade

gästerna. tillät vädret, gjorde vi en promenad på 3 km till Falsterbo, där baden var ännu bättre än i Skanör. De senare åren ledda pastor Albin Andersson bibelstudier och satte vårt skarpsinne på prov med knepiga bibelfrågor. Dagen avslutades med "Bred dina breda vingar", som blev något av en signaturlmelodi.

Med 1927 års läger var den övre åldersgränsen för Juniorföreningen uppnådd för min del, varför jag ej kan skildra de läger, som hölls sedan. Men jag var inbjuden även till juniorlägret 1929, som hade nya manliga ledare efter en väckelse vintern förut. På 1930-talet hölls flera läger med juniorer från annat håll.

Juniorläger i Skanör 29/6 1924.

Resultat?

För den som vill se synliga resultat i en religiös verksamhet, var dessa läger en sådd utan skörd. Ingen manade oss direkt till avgörelse, även om bibelstudier och möten ändå syftade dit. Man diskuterar ibland, vilket som är bäst, när det gäller att vinna unga för Gud: uppfostran via en förening jämte bibelskola, eller omvändelse i en känsloladdad väckelseserie. Erfarenheten visar, att båda sätten är lika nödvändiga. Efter en väckelskampanj kommer ofta en sällningstid med många avfall. De som blir kvar, är vanligen de som tillhört en kristlig förening från tidiga ungdomsår. Å andra sidan får ett föreningsliv ofta mala tomt, om det ej kompletteras med rannsakande maningar till hel överlåtelse, t.ex. under en besöketid i församlingen, De som burit upp församlingsarbetet i Svedala under de senaste decennierna har i regel vunnits i tidiga år genom påverkan av såväl förstånd som känsla. Glada ungdomsminnen är för oss blandade med allvarliga. - Men även där juniorarbetet ej ledde till kristen avgörelse, var det naturligtvis ej utan värde. Undersökningar har visat, att raggartliv och brottslighet florerar värst inom den föreningslösa ungdomen

Mera om 1920-talet.s juniorverksamhet.

Mycket kunde vara att tillägga om juniorföreningen Vårblommans verksamhet. Vi som var med på 19920-talet, står i särskild tacksamhetsskuld till, fru Ester Danielsson. Med henne upplevde föreningen en blomstringstid, som kulminerade under en tioårsperiod från 20-talets början. Medlemssiffran 70 vid 50-årsjubileet var dock tilltagen i överkant. Fru Danielsson kunde skratta med oss unga, när vi hittade på tokigheter, men klippte tvärt av, när hon ansåg skämtet gå för långt. När det gällde program för fester vid jul, Mars dag eller annars, var hennes fantasi outtömlig. Flera somrar anordnades på hennes initiativ juniorsammandragningar i Roslätt med 100-tals juniorer från Malmö, Trelleborg och sydkusten. De förekom från 1926 fram till krigsutbrottet.

En söndag före jul brukade Svedalas juniorer packa julpåsar, som vi bar ut till gamla och ensamma människor i byarna runt omkring. Här kom Frida Hellners lokalkännedom till stor nytta. Hon kunde säga vem som bodde i de olika stugorna i Bjeret, Aggarp, Tittenté, Svedala by, eller Norrskog. Vem som dött sedan förra julen, och vem som bäst behövde. Till vår uppgift hörde också att sjunga någon julsång, och att läsa ett bibelord. Ibland har jag undrat, vem som hade roligast, vi unga som gav, eller de som tog emot. Naturligtvis kan den sortens välgörerhet diskuteras. Att bli utpekad som fattig - även om det ej var meningen - gör väl ingen människa glad. Åtminstone ett fall känner jag till, då ett par systrar, som sett, bättre dagar, tog illa upp och kommenterade vår utdelning med orden: "Va luer di o hoppar etter?" Men roligt hade vi.

VI. Andlig djupplöjning.

I samband med missionsförsamlingens 50-årsjubileum 1931 nämndes om särskilda väckelsetider, en år 1910 då missionär Högländer samlade skarorna, och en 1929 med Oscar Gustavsson-Sunnergård som ledare. Jag skulle ytterligare kunna nämna en besökelsestid, nämligen den tid på drygt en månad våren 1925, då missionsförbundets riksevangelist Alex

Alex Olofsson och J.E. Löfgren

Olofsson höll en serie möten i Svedala. Ryktet föregick hans ankomst. På vårmissionsmötet, som blev särskilt starkt, sade en predikant i sin predikan: "Jag har hört, att Alex Olofsson ska koma till er, då får ni bereda er på en djupplöjning". Och djupplöjning blev det! Redan i sitt första möte talade han i tungor, något som var helt nytt i vår församling, och som nästan skapade skräckstämning, när uttydningen kom, fördömande de troendes synder och ljumhet, ofta med profetia om Jesu snara ankomst. "Är detta en Laodiceaförsamling? kunde han fråga med stämma och blick, som trängde rakt igenom åhörarna. När han annonserade ämnen som "Troende men ej en kristen", vågade man sig knappast till mötet. Men folket kom ändå! Särskilt minns jag påsken 1925. Vädret var strålande men lockade ingen bort. Med sin innerliga men ej särskilt vackra stämma sjöng Olofsson långfredagen en sång, som vi sedan brukade sjunga många påskhögtider framåt: "Det finns en källa fylld med blod ifrån Imanuels sår. Och badar du i denna flod, den

fri från synd dig tvår". Han kunde tala om ett förr och ett nu i den kristnes liv och syftade då på andedopet, som vi borde söka främst av allt. För att komma dit, krävdes uppgörelse med gamla synder under absolut ärlighet. Detta skapade syndanöd bland åhörarna, man grät över sin syndfullhet och bad varandra om förlåtelse. För församlingens böneliv innebar hans tid en förnyelse. Kl. 4 på söndagarna samlades man på lilla salen ("övre salen") till en sorts förmöte och bad för det offentliga mötet. Detta avslutades med ett bönemöte på knä, där Olofsson själv gick omkring och petade på folk som låg tysta: "Bed till Gud, broder, bed syster!" Så fick man höra röster i bön och vittnesbörd, som man aldrig hört förr. Den som varit borta från Svedala en tid och kom tillbaka, påstod, att den ej kände igen de troende vännerna. Det var ej bara sträng lagiskhet, som förkunnades, Glädjen i Gud hörde också till hans favoritämnen. Till oss unga i musikföreningen sade han en gång, att han hoppades vi skulle bli lika saliga som broder Jakobsson och broder Lars Jönsson. En mäktig känslövåg ryckte alla med, många som förut stått i församlingens periferi, kom plötsligt i centrum. Att vi ungdomar en gång tog en mötesledig kväll för att samlas till ett bönemöte, väckte särskilt de äldres gillande. Så många andedop fick vi ej uppleva i församlingen, även om ett par medlemmar talade i tungor. Att denna förkunnelse skulle välla sådan strid och splittring i vårt samfund, anade vi inte då, men en viss misräkning uppstod, när ett par äldre medlemmar gick över till Elimförsamlingen, sedan Alex Olofsson rest. Den ena var Nelly Nilsson, en av de trognaste medlemmarna sedan sin ungdom.

Två år senare lämnade pastor Löfgren Svedala, då i pensionsåldern och flyttade till Malmö. Särskilt skilsmässan mellan hans verksamma barn och deras jämnåriga i musikföreningen blev smärtsamt. Lilly Löfgren firade några veckor efter avskedsmötet sitt bröllop med Martin Alván. Från Stockholm i Svedala missionshus under stor tillslutning och hög stämning. Med deras flyttning slutades en period av lugn utveckling. Inga större framgångar hade vunnits, men i stort sett hade vi hållit ställningen. En period på 5-6 år tog sin början, en period av större rörlighet, både på gott och ont.

VII. Ungdomsminnen.

I ungdomsföreningen.

När man blir för gammal för juniorföreningen, kunde man bli medlem av ungdomsföreningen, SMU. För medlemskap här gällde avgörelsekravet. Över huvud markerades nog omvändelse mera förr än nu. Frida Hellner talade t. ex. om att då hon blivit frälst, sov hon inte på tre nätter. I de födelsedagsalbum, som en äldre generation höll sig med, brukade många anteckna jämte den vanliga födelsedagen även ett "född ovanefter."» Vid intagning i ungdomsföreningen brukade man på min tid få avlägga ett vittnesbörd om sin omvändelse. Ordförande i ungdomsföreningen var ännu under hela 1920-talet Hans Larsson. Han var ju då ingen ungdom precis, född 1874. Då han dessutom var församlingens ordf. kan ju ingen begära, att han skulle visa någon större initiativkraft i SMU. Men han behövdes, då ingen annan fanns, och vi såg upp till honom med respekt. Han efterträddes år 1930 av pastor B. Berdén med Gunnar Sonesson som vice ordf. År 1933, då Berdén lämnade Svedala, övertogs ordf.skapet av Ebba Lenander, vilken något år senare lämnade klubban åt sin make Otto Salomonsson. Under 30-talets senare år var pastor Sven Lindell ordf., under 1940-talet Nils Asp. Ungdomsföreningen har under dessa 30 år, som blev dess sista, ofta stått i skuggan av andra verksamhetsgrenar. Livaktigast och med störst medlemsantal torde den ha varit deceniet från 1920-talets mitt. Då hölls tämligen regelbundna möten varje måndag med 10-25 deltagare. Man hade då arbetsmöten (för systrarna), olika "aftnar": brevafton, missionsafton, trasafton (för missionssjukhus), underhållningsafton med program av vald kommitté samt systrarnas resp. brödernas afton då vi tävlade om att ge det bästa i program och servering för varandra. Från sommaren 1932 minns jag särskilt en mycket uppskattad brödernas afton, då

vi bl.a. sjöng en välkomstsång, författad ett par månader tidigare av Adrian Wennström. Av sången, som jag har kvar, lydde första versen (mel. Till Gittit vill jag sjunga):

Välkomna kära systrar, välkomna i vårt lag!

Vi hälsa er med sång på vår egen stora dag.

Vi fröjda oss att se ert väna anlete,

och sommarns ljus och glädje vi ville eder ge.

Vid jultiden hade SMU sin traditionella julfest, mer eller mindre offentlig. Programmet utgjorde mest en uppvisning av vad musikaliska förmågor inom föreningen kunde presteras på piano, fiol och mandolin samt i sångväg. Vi kunde bilda tillfälliga musikgrupper, som framförde Vad furuskogen viskar, Brustna strängar, Donauwellen eller annat känsligt. Den tredje Januari 1934 blev julfesten särskilt lyckad, då vi överraskade våra åhörare med en manskör på nio man, dirigerad av folkskollärare Thylén. En punkt på programmet brukade heta "ordet fritt" då festens "farbröder" fick tillfälle att vädra sina tankar. För uppläsning på vers eller prosa brukade man anlita någon av de icke sångkunniga medlemmarna, ett par sådana fanns. En av dem, Nils (Ninne) Nordqvist, utvecklade sig med tiden till en god deklamator.

En söndag vid fastlagstiden hade ungdomsföreningen sin offentliga årsfest med kaffe och fastlagsbullar. Vid den tiden brukade föreningen kalla en evangelist för några veckors seriemöten.

Mera om sång och musik.

Strängmusiken.

Att SMU vissa perioder var mindre aktivt, betydde egentligen ej så mycket, då dess medlemmar ju var engagerade i andra verksamhetsgrenar, söndagsskola och musikförening. Denna senare betydde tidvis mera än ungdomsföreningen. Där gav man varandra presenter vid högtidsdagar, där förekom bjudningar och utfärder. Därför sökte de troende ungdomarna helst komma med bland "sångarna", även om förmågan att sjunga var skral. I musikföreningen fanns ingen organisation, undantagsvis åren kring 1930 en ordförande, men sammanhållningen var trots detta god. Under Lilly Löfgrens tid som ledare (1922 – 1927) hölls övningarna tidvis i pastorsbostaden varje lördag, en kväll som man längtade efter. (Om vår sång då har jag tidigare berättat) Under Vera Helgessons tid som ledare 1928 - 34 övades i missionshuset mera oregelbundet. Repertoaren, som blev ganska stor med tiden, vilket möjliggjorde betydligt fler uppsjungningar per övning än vad fallet var med kören, hämtades ur olika sångsamlingar, t.ex. Evangeliska sånger (SMF), Förbundstoner (Helgelseförb.), Segertoner (Pingstv.), Fridsröster (baptisternas i Am. sångbok).

Musikföreningen 1927. Ledare: Lilly Löfgren – Alvan.

Strängmusiken medverkade regelbundet varje söndag kl. 5, då veckans största möte hölls, samt flitigt på olika utpostmöten, t.ex. i Hyltarp, Svenstorp, Ugglarp m.fl. platser. Då kom sångarna med sina väskor fylla med ovannämnda sångböcker och dessutom en eller flera skrivna med svart vaxdukspärm. På estraden hade varje sångare sin givna plats. Främst stod gitarristerna, 4-5 till antalet, bakerst fiolspelaren och ett växlande antal manliga sångare. Fiolist var till sin avflyttning från Svedala 1928 A.P. Sjörin, på 20-talet till omkr. 1935 Gunnar Sonesson, sedan Ove Andersson från Ugglarp ett tiotal år. Av ledarna har jag redan nämnt två, Lilly Löfgren och Vera Helgesson. Vid 1930-talets mitt ledde fru Augusta Christensson en något förnygrad uppsättning av sångare, senare till 1946 Karin Nordqvist. Under flera perioder fick de mest musikaliska hjälpas åt med ledningen, den lösa organisationen kunde här vara både en för- och en nackdel.

Strängmusik från Lund och Svedala 1938.

Körsång.

Vad beträffar körsång har denna i regel, ända till det sista decenniet, stått tillbaka för strängmusiken. Därför att en kör kräver en mera kvalificerad ledare och likaså mera övning i förhållande till framträdande. I stort har det varit samma medlemmar i kör och musikförening, varför någon som helst motsättning eller rangordning aldrig förekommit som på en del platser. Vilken sångtyp, som är "bäst" eller "finast", har vi sällan diskuterat. Bland åhörarna är det alltid några som mest uppskattar det ena, några det andra. Bäst att låta tillgång på ledare och sångare avgöra. Perioder med god kör jämte strängmusik förekom under Lilly Löfgrens tid, de första åren som två- eller trestämmig damkör sedan med mansstämmor. År 1929 (1930?) bildades blandkör på pastor Berdén's initiativ och med N. Thylén som ledare. I början lärde han oss sånger från äldre sångböcker, t.ex. Du är min klippa, dyraste Jesus; Gud är trofast, vare det din borgen. En av dessa har överlevat årens växlingar och sjunges varje jul, Det är en ros utsprungen, som vi ännu sjunger i samma arrangemang som då. Med tiden hämtades även repertoaren från Blandadekören och Hymnarium. Beträffande den körens kvalitet får man nog säga, att den stod lägre än kvantiteten. Genom väckelsen 1929 hade flera kommit med, som var allt annat än körvana, och vår dirigent hade ofta anledning uppmana oss att "sjunga mjukt". I strängmusiken var man van att klämma i för fullt. Under de åren, förra hälften av 30-talet, sjöng vi ofta med i Skånes kristliga sångarförbund, t.ex. på SMU:s stora samlingsdag i Betel Malmö på Kristi himmelsfärdsdag, någon gång i Vanneberga, ja en gång var vi t.o.m. i Köpenhamn och gav konsert på Frelsens haer (29 okt- 1933) under Oscar Arnös ledning. Då utgjorde visst Griegs Landkjenning glansnumret.

Åren kring 1940 sjöngs mindre regelbundet i kör, ända tills Margareta Christensson tog hand om ledningen från julen 1944. Men vi sjöng 2-, 3- eller 4-stämmigt allt efter tillfälle och möjligheter. I brist på ledare med taktpinne ackompanjerade Karin Nordqvist och andra med piano eller orgel. Så har vi i Svedala alltid försökt anpassa prestationen efter möjligheterna, ej tvinga fram vad som ej gått.

Under pastor Löfgrens tid fanns också en sextett av hornmusikanter, Den leddes av J.V. Helgesson.

Sångare från Lund och Svedala 1938.

VIII. Ny väckelsevåg.

Under de två första åren efter J.E. Löfgrens avflyttning 1927 var pastorstjänsten vakant, och vi fick lyssna till olika tillfälliga predikanter, som stannade en eller flera månader. Bland dem minns man missionär Harry Thorell, evangelist Rut Johansson, B.Edv. Persson, Josef Ehrnborg. Vid Trettondehelgen 1929 började Oscar Gustavsson (Sunnergård) en serie möten i Svedala, som kom att omfatta ett par månader och samla mer folk, än någon av oss varit med om. Missionshuset var överfullt kväll efter kväll, så att man fick bära in extrabänkar från lilla salen. Ganska snart kunde han inleda sin predikan med att säga: "Nu behöver vi inte be Gud om väckelse längre, nu kan vi tacka för att väckelsen är här." En gång förlades ett möte till Folkets hus, då man tog upp kollekt för de arbetslösa, en sak som inte alla gillade. En av deras ledare tackade för kollekten med orden: "Det är ej allmosor vi begär utan rättvisa". Oscar Gustavsson stod annars väl med arbetarna, artig och förekommande till överdrift som han var mot alla. Vid gjuteriporten såg man honom ibland dela ut trakteter och inbjudningskort till mötena. En kommunist kunde han kalla idealist.

Det blev en väckelse i gammal stil, där nyomvända fick stå upp på estraden och sjunga "Jubla nu, mitt sälla hjärta". Vid ungdomsföreningens årsmöte den 11 febr. 1929 togs tolv nya medlemmar in. Den 24 febr. blev en stor högtidsdag för Svedala missionsförsamling, då 37 nya medlemmar skrevs in i dess matrikel, senare på året ytterligare sex (däribland jag). Vid slutet av Oscar Gustavssons mötesserie förekom dopförrättning i Betlehem, Malmö av nyomvända och andra. Tyvärr skulle gallringen bli kraftig. Vid ett 15-tal av de 37 namnen i matrikeln finns antecknat: utgår på egen begäran, återgått till världen, utesluten, syndafall. De som blev kvar, var mest sådana som kommit från troende hem och fostrats i juniorförening. Dock skulle de kommande tre åren bli några av de mest livaktiga i församlingens historia. MS-31 uppger församlingens storlek till 155 medlemmar under jubileumsåret, söndagsskolans till omkr. 400, fördelade på 11 utposter förutom den i själva missionshuset. Ändå menade ssk:s föreståndare N. Thylén på 50-årshögtiden, att söndagsskolan just då befann sig i en vågdal!

Särskilt livlig var verksamheten under pastor Bror Berdén tid 1929-33. Som predikant var denne, kallad för ett år i sänder, i stort sett en självlärd man, fostrad i Axel Olofssons skola, en varm bönemäniska, allvarlig men med ett soligt leende och vinnande sätt. Berdén sparade sig ej i arbetet, hade flera möten i veckan på utposter förutom de vanliga i missionshuset och tidvis bönemöte hos systrarna Hellners lördag kvällar. Bland byar runt Svedala, som, hemsöktes av pastor och sångare från Svedala, kan särskilt nämnas Hyltarp, där vi den 4 okt. 1931. kunde inviga ett nytt missionshus under mycket stor tillslutning, ett kort från tillfället upptar ca 100 deltagare (finns i arkivet). Men även "stugmöten" hölls, t.ex. i Svenstorp, Ugglarp, Södiken. Medlemsintagningar var ej ovanliga dessa år, den stormande väckelsevågen hade ersatts med den lugna tillväxten.

Denna lyckliga tid varade till 1932, då tråkiga motsättningar, tidvis, öppet bråk hotade slå sönder Guds verk i Svedala. En generationsklyfta hade uppstått mellan en grupp i övre tonåren med livligt temperament och "de äldre" 25-30 åringarna med allvarligare läggning, därtill kom rent personliga stridigheter. Våren 1933 gav pastor Berdén upp försöken att ena de stridande och flyttade från Svedala. Avskedet från ungdomsföreningen i mars 1933 blev ett av de mest gripande möten vi haft i SMU. Ett kort från kvällen (finns i arkivet) upptar ett trettiofem deltagare. Främst sitter fem män, förutom Berdén fyra i 20-årsåldern, som också tog avsked, fast bara tillfälligt, för att resa till sin exercis. Tre av oss däribland Nils Asp och jag skulle åka till det avlägsna Hunneberg, Ninne Nordquist till Ystad. En representant från 1800-talet hade inbjudits att berätta minnen från sin ungdomstid i det frikyrkliga Svedala, något som imponerade på oss alla. Det var gamle smeden Nils Jakobsson. Därpå följde ett par

timmar med minnes- och tackord, bön och tårar, innan ordf. Ebba Lenander föreslog avslutningssången "Vi bo ej här, Vi blott här nere gästa, en liten tid på resan till vårt hem"

Vad som sedan hände under 1930-talet och delvis senare, hör till det man inte minns lika gärna. Att flera medlemmar under 1930-talets senare hälft lämnade församlingen för att ansluta sig till Elim eller andra församlingar, bl.a. familjen Sonesson, som varit mycket verksamma under många år, är att beklaga men ej att klandra eller förvåna. Den andliga torkan och striderna hade blivit för svåra att uthärda för många.

IX. Möten, högtiden fester, utfärder.

Vad vi, som nu nått den övre medelåldern, särskilt minns av möten i missionshuset vid Marknadstorget, är årets två "stormöten" (vi sade ej "missionsmöten" som andra). Det ena hölls på Marie Beb.dag 25 mars (vår ordf. Hane Larssons födelsedag), och det andra vid "Mårten" omkr. 10 nov. I veckan före stormötet hade man "skurmöte", då det kunde gå livligt till. Församlingens damer låg på knä och skurade, karlarna bar vatten. kanske kunde de senare anförtros något mindre viktigt golvparti, men resultatet av deras skurning blev visst lite 'randigt'.

På stormöten ville alla vara med. Blev man bjuden bort en sådan dag, kunde man svara: "Då kan jag inte komma, för då har vi stormöte "på salen" (vår vanliga benämning på missionshuset). Till, ett stormöte kom ej bara de vanliga mötesbesökarna utan även mer eller mindre långväga gäster, från Alstad, Toarp, Bedinge, Arlöv, Vismarlöv. Redan kl. 1/2 10 började det. På tryckta program kunde man få veta tiderna för varje predikan, de var i regel två förutom inledningsord och avslutning. Främmande talare hade kallats från Malmö, Lund, Trelleborg eller andra ej för avlägsna platser. På f.m.-mötet följde omkr. kl. 1/2 1 "kärleksmåltid", då man för någon krona kunde få köpa smörgåsar, svagdricka, mjölk och kaffe. När alla var mätta, vidtog nattvardsfirande, lett av någon av de främmande talarna. Därefter hade man paus till kl. 4, då e.m.-mötet begynte. Då kunde "salen" vara ännu mera fullsatt än på f.m. Strängmusiken förhöjde stämningen på e.m.-mötet. Vissa år medverkade den också på f.m., annars förekom körsång. - Dagen efter kl.3 hölls missionsauktion, inledd med missionsföredrag eller predikan. När ropandet tog vid, kom Ture Danielsson i farten: humorn flödade, och priserna steg. Men det fanns de som förargade sig på hans metoder, en oförsiktig nick kunde kosta tre kronor, när han höll på med "kaka som skall smaka". Ibland hände lustigheter, som ej var avsedda, som då en utropare tappade en stor korv rakt i en gräddtårta. Sådant kunde göra missionsauktionen till årets roligaste tillställning för församlingens barn. Vi fick också känna oss nyttiga genom att springa omkring med inropade varor. Vid halvсутiden var auktionen över, och resultatet meddelades. Det borde helst överstiga förra försäljningens, var det alltför dåligt, kunde extra utrop få tillgripas.

Två lika publikdragande möten fast med delvis annan publik förekom i början resp. slutet av december månad. Första söndagen i advent hölls konsert till förmån för barnbeklädnad. Inträdet ansågs högt, en krona, men folk hade svårt att neka köpa biljett, då man hörde om ändamålet. Och då men nu hade biljett, ville man ju också utnyttja den. Som solist kallades i många år under 1920-talet Ester Sellberg, Svedalas egen sångerska. Hennes ackompanjator var Nils Thylén. Han var, liksom fröken Sellberg, aldrig medlem av församlingen men tillhörde dess trogna vänner. Omkring 1920, före radions genombrott, drog en orkester från Limhamn stor publik. På 1930-talet kallades kantor Arndal från Malmö att spela cello. Kör och strängmusik gjorde förstås sitt bästa vid detta tillfälle. Den celebraste gästen vid "barnbeklädadskonserten" var i många år rektorn vid kommunala mellanskolan Tore Ljungquist. Han t.o.m.. erbjöd sig att medverka och gjorde med sin förnämliga deklamation en mycket god insats. Vid hans framförande t.ex. av Wallins Dödens ängel rådde andäktigt tystnad. Varför denna tradition efter 3-4 år bröts, vet jag ej, men det påstods, att pastor

Berdén skulle haft betänkligheter mot att låta en icke troende medverka. (Inför sina elever bekände han sig dock som kristen och sågs ganska ofta i kyrkan.)

För medel, som man fick in, anordnades söndagen före jul utdelning av kläder till fattiga barn. Dessbättre har denna form av välgörenhet blivit överflödigt men hade väl sin uppgift att fylla en gång. En annan social insats gjorde missionsförsamlingen, då julen var över, genom att bjuda till ”de gamlas fest”. Då serverades middag för ett antal inbjudna, mest äldre.

Under hela 1920-talet var nyårsvakan ett av årets mest besökta möten. En förklaring härtill är väl, att inga andra i samhället bjöd på någon tillställning då, ingen radio och TV konkurrerade heller, och många ville ha någon stans att gå på årets sista kväll. Nyårsvakan började kl. 10, och vi hann alltså med åtskilligt av tal, sång, ibland hornmusik m.m. Innan predikanten bjöd tystnad inför 12-slaget. Sista halvtimmen hade då varit ganska orolig med ett smällande, som blev allt värre - ej bara utanför huset. Blev det för närgånget, måste någon av församlingens karlar vissa sig med käpp i handen för pojarna. Något sådant skulle aldrig förekomma i vår nya kyrka, där vi också hade nyårsvaka på 40-, 50-talen fast med allt mindre tillslutning. Ibland frågar man sig, vad som är värst: att bli störd i sin gudstjänst eller bortglömd.

Julhögtiden i övrigt förlöpte med en rad möten och fester. när man kom till julottan kl. 7, brukade vaktmästare Ekberg och. någon mer hålla på med att tända stearinljusen i två, stora julgranar, som stod fastbundna en på vardera sidan av estraden. Ej många av ljusen stod rakt upp, och det var vanligt , att grenar rykte eller brann under mötet, varvid någon av publiken fick springa fram och släcka. Den sortens störande av gudstjänsten är vi sedan 1939 lyckligt förskonade ifrån. Krigstidens stearinbrist tvang oss då att köpa elektriska julgransljus. På juldagens e.m. kl. 5 hölls länge en sånggudstjänst, som brukade vara mycket välbesökt.

En söckendag mellan jul och nyår hölls fest för missionshusets och de flesta utposters söndagsskolor. Det var en rörlig tillställning, ganska olik de fester vi nu har med stort program, luciatåg och medverkan av barnen. Då höll flera farbröder tal, och barnen var enbart mottagande part. Särskilt minns man smed Jakobsson, som med ivriga gester och ett barnhärmande språk, höll intresset upp hos både äldre och yngre. Efter vad det sades, skulle han ha varit ”mi varre” i sin krafts dagar. På en textutredning för många år sedan hade han velat visa de närvarande lärarna, vad som var hemligheten till framgång i en söndagsskola: ”Se man måste vara som barn”, var hans recept. En av damerna i sällskapet replikerade till allas förtjusning: ”A ja, du har väl alltid vatt litta glytted!” Från en söndagsskolfest i Hyltarp har jag ett lustigt minne. Då julgranen skulle tändas, skulle var och en läsa en bibelvers om ljuset samtidigt som han tände ett stearinljus. Jakobsson började och läste versen ”Folket, som vandrar i mörkret, skall se ett stort ljus”. På. ”stort” fick de närvarande verkligen se en extra stor låga, då Jakobsson råkat tända på en rad flaggor i stället för ett ljus. Vid julfesten förekom även utdelning av biblar till ett tiotal elever, avslutad med sången ”Uti bibeln finns en skatt, sök den, sök den!” Söndagsskolorna i Hyltarp och Minnesberg hade sina särskilda fester. Det hade också ungdomsförening och juniorförening, varom berättas på annat ställe.

Under sommaren kunde vara ganska livlig. En helgdag i maj anordnades morrontur till Roslätt, Var vädret särskilt bra, tog vi också en promenad till Yddingen. Roslätt var det idealiska målet för utfärder, fritt från störande människor, som hellre for till Bökeberg (där brukade också myggen vara värst). I början av juni tågade, senare åkte söndagsskolan dit, under min egen barndom till Västerkullabacken. En söndag i slutet av juni hade vi missionsmöte i Roslätt, åren kring 1930. Ungdomarna förlade minst ett av sina kvällsmöten dit.

Ett par utfärder minns vi som var med särskilt. En söndag hade vi ungdomar, det var nog vid mitten av 20-talet, strövat omkring i skogen och ej märkt, att mörka åskmoln tonat upp sig. Det blev att i all hast ge sig hem. Vi hann till Bjeret, då regnet och åskan var över oss och

vi fick söka skydd i en lada. Till en början var stämningen god, men plötsligt kom en blixtnedslag med våldsamt knall. Alla vände sig om i tron att taket skulle rasa över oss och rusade med ett skrik mot porten. Inne hos bonden fick vi sedan lugna ner oss, tills ovädret var över. Åskan hade slagit ner i backen intill gården.

En annan gång var vi Juniorpojkar vid Yddingen och badade. Två pojkar hade simmat långt ut och kom utmattade tillbaka. Den ene började skrika på hjälp och sjönk. I sista stund fick den andre jämte ledaren Gunnar Sonesson släpat honom i land. Han var då så trött, att han ej orkade cykla därifrån själv. En mycket allvarlig predikan i Roslätt efteråt ökade upplevelsens allvar för oss som varit vid dödens tröskel.

Med bilismens genombrott kunde utfärderna utsträckas längre. Midsommardagen 1912 gjordes en tur med buss och fem bilar till Vanneberga, en tur som för de flesta var första gången åt det hållet. (Kort härifrån finnes i arkivet) Det skulle sedan dröja länge (slutet av 40-talet?), innan resan gick till Vanneberga. En konkurrent hade dessa möten på 20-talet i Tyringe konferenserna, där Olofsson, Mangs och Edman samlade stora skaror i och kring sitt tält. Avslutning brukade hållas första söndagen i augusti. Första turen dit gick 1925, med lastbil, och fick efterföljare en 6-7 år framåt. Det brukade ej vara svårt att få deltagare till dessa resor. Många fann särskilt nöje i att åka lastbil, och då den ägdes av ordf. Hans Larsson, blev ju resan ej så dyr heller. På uppfärden besöktes Nackarpsdalen och Odensjön, mellan mötena intogs matsäck i den skuggiga Blåbärsdalen. Tyvärr kom splittringstendenser att fördärva vad som här annars kunde blivit en tillgång inom vårt samfund. Alex Olofsson blev pingstvän, Mangs och Edman kallades att leda stora väckelser i Norge. I Tyringe hålles ännu konferenser men utan deltagare från Svedala.

På väg till Tyringe i slutet av 1920-talet.

I ett tiotal år kring 1930 gjordes mötesturer i buss med pastor, sångare och övriga intresserade. Publiken på dessa möten brukade vara minimal, vilket berodde på att vi som mötesplats hellre valde en vacker men avlägsen skogsdunge än ett torg eller dyl. där större publik kunde ha nåtts.

X. Några gestalter man minns.

I svensk frikyrkorörelse har alltid de vanliga medlemmarna "lekmännen" spelat stor roll. Några sådana har redan nämnts, t. ex, J. Sonesson, N. Jakobsson och Ester Danielsson. Här har många frivilliga övats i predikokonsten och bistått den ordinarie pastorn hemma och på utposter. Varje årsmöte valdes i Svedala, 5-6 bröder till "biträdande predikanter". Av dessa var T. Danielsson och O.N. Jansson resepredikanter i Skånes missionssällskap, och, även N. Jakobsson titulerades predikant. A.P. Sjörin och P. Pettersson däremot, hörde hemma i lantbruket resp. gjuteriverkstaden.

A(nders)P(ersson) Sjörin hör till dem man ej glömmer. Han var något av en bondefilosof med egna idéer. Som sann försvarsvän, väl hemmastadd i GT:s krigsskildringar, hade han ingen förståelse för oss pacifister. "Soldaten stupar ju på ärans fält", kunde han säga. En igång väckte han upp tidningsdebatt (i Sydposten) genom att utpeka det dåtida Nationernas förbund som "världshistoriens största komedi". Utvecklingen tio år senare skulle visa, att han ej dömde alldeles fel. När inspirationen kom över Sjörin, kunde han gå ifrån sitt arbete och sätta sig vid skrivbordet för att skriva vers. Här var Esaias Tegnér hans stora föredöme. I predikan kunde han citera långa stycken ur dennes "Sång till solen" utantill. "Vid maj-fest den 1.5.1920" heter en dikt av honom, som han lät trycka (den såldes sedan på missionsauktion). I tegnersk stil skildrar han här, hur "vårens unga sol – kör sin galavagn ständigt unga fålar – mot Nordens pol". Han läste själv dikten med bravur. Till Lilly Löfgrens - Martin Alvåns bröllop hade han skrivit en sång, som vi sjöng till mel. Jag vill hava Jesus med mig. I musikföreningen spelade Sjörin fiol, syntes aldrig på några sångövningar, och broderade gärna ut egen fiolstämma till sångerna, så att han höll på att förvilla de närstående. På sin 50-årsdag (1918) skänkte han församlingen ett piano, sam fick göra, tjänst i mer än 25 år. På det kunde man de första åren få höra hans son musikdir. Hartvig Sjörin spela. På det lekte J.P. Hultman fram sina solskenssånger och sin tonmålning Stormen, där åskan slår ner. Här spelade också Sigfrid Laurin, som var så känslig, att han bad publiken ej 'prassla' med programmen. Sjörin kunde vara med och spela fiol. ännu vid 69 års ålder att döma av ett foto taget på, ett friluftsmöte i Vismarlöv 1937. Han hade då, varit Malmöbo sedan 1928.

Fram till omkr. 1920 var Svedalas troligen störste affärsman en verksam medlem av missionsförsamlingen. Han hette L.P. Löwegren och stod jämte sin fru bakom fyra olika affärsföretag i Svedala. I fruns 'syeri' kunde man finna många av församlingens unga damer anställda. Han själv fanns mest i speceriaffären (senare handl. Lundgrens). I Storgatan fanns en järn- och en herrekiperingsaffär med Löwegrens namn i skylten. I församlingen minns jag honom som söndagsskolföreståndare, men han hade också varit v.ordf. sekr. och kassör i styrelsen olika perioder. Fru Löwegren hade lett en barnsyförening, "Daggryningen" som gjorde och sålde handarbeten för missionen. Att de inte höll sin fina våning vid Långgatan för fin att ha möten i, vittnade en annan ur arbetarklassen, J.V. Helgesson, om ibland: han hade lämnat sig åt Gud i "herrskalet Löwegrens salong".

Till de färgstarkaste personerna i "gamla missionshuset" hörde dess vaktmästarfru, Elsa Ekberg. I sitt tal lät hon barsk, och den som ej kände henne, kunde tro, att hon var arg mest. Fru Ekberg hörde till de människor, som sade precis vad hon tänkte, inte bara om folk, utan till dem. För henne var ingen för hög. Ofta har vi hört om när han munhöggs med Sjörin under ett bibelsamtal. "En korr mad ti en fatti skulle va mie bätter än alla dina predikningar", fick han höra. Det ordet tog! När Sjörin en tid senare förärade vaktmästarparet en slaktad höna för att visa, att också han förstod sig på praktisk kristendom, fick han ett bibelord på skånska till tack: "Du samlar jo glödande kall po mitt hue".

Själv minns jag, hur uppskrämd jag blev en gång på en juniorernas julfest, möjligen var det 1922. Jag hade låtit övertala mig att vara tomte för att jämte en annan juniorpojke dela ut julklappar. Vi klädde om oss på lilla salen, och där var fru Ekberg med. För henne var förstås

sådant påfund en styggelse, "Tänk om ni blir förvandlade till tomtar!" fyrade hon av. Nä, det hade vi förstås inte tänkt på. Och ännu värre: "Tänk om Jesus kommer tillbaka, när ni är utklädda till tomtar!" Fastän varken det ena eller det andra inträffade, har jag sedan dess aldrig uppträtt som tomte. - Ännu värre var det förstås på en senare julfest, då en juniorpojke drog in julklappar i missionshuset på en rullebör. Då suckade fru Ekberg; "Har de' nu gåd så lant?"

Att juniorerna gick vårt gamla vaktmästarpar på nerverna, så att de ibland gick bort på lördagskvällarna, då juniormöte hölls, var ej så underligt. Min generation av juniorer gick väl an i jämförelse med den som kom senare. "Den alre varste e skollärarens påg", kunde fru Ekberg beklaga sig. (Vilket avsåg den noble lärare Thylén, vars fosterson just då upplevde sina slyngelår i juniorföreningen) Kanske var det han, som en gång rullade fram en soptunna och ställde på kant mot ytterdörren. Till hans lycka kom ej fru Danielsson och öppnade dörren men väl Ekberg. Vad hans fru sade då, förmäler ej historien. - Dörren öppnades inåt!

Men fru Ekbergs kritik var ej alltid negativ, hon kunde berömma också. De något äldre ungdomarna, vid 30-talets början, gillade hon, särskilt deras sång. "Sicka ungdoma vi har! Vi får allri såna sångare mer." Det var högsta betyget! En gång hade förstås också, de väckt hennes misstankar. Det var musikövning en kväll (1923?). Efter ett par timmar övergick sången till prat, och fru Ekberg blev nyfiken. Via lilla salen kom hon in. på talarstolen i stora salen, stannade, mäkta häpen. Allt var tyst och ljuset släckt! Mellan två pelare brann en liten låga, som musikföreningens fotograf Arvid Sjörin just tänt. "Men va hittar i po? - I mörke!" fick hon fram. Just då flammade blixten, som fäste både sångarna och fru Ekberg på plåten. (Bilden finns i arkivet)

Att denna ungdomens och sedernas väktarinna själv också varit ung en gång, avslöjade hon på en utfärd till Asbjer. När vi beundrat den storslagna utsikten över Lindholmens skogar och Börringesjön, undrade någon: Här har kanske fru Ekberg aldrig varit förut?" "Ack jo, här har ja' vadd o dansad", blev hennes överraskande svar. Man hade onekligen lite svårt att tänka sig fru Ekberg på en dansbana.

Den nya missionskyrkan fick vårt, gamla vaktmästarpar aldrig glädja sig åt. När församlingen flyttade till Pilgatan flyttade Ekbergs till Osby, där dottern "Ida E" är känd genom sången "Den ropandes källa, i Lehi", tog hand om sina gamla föräldrar. De hade då, varit gifta i över 60 år. när någon en gång frågade fru Ekberg, vad för slags bröllop de skulle fira nästa gång (guldbrylllop 1928), svarade hon: "Vi ska fira diamant", men tillade allvarligt: "Men de får vi nock fira där himma". Den dagen inväntar paret Ekberg på Osby kyrkogård.

XI. Några dödsfall och begravningar.

Inför frågor om döden och evigheten intar troende människor en särställning, det märks inte minst vid begravningar. En troende människas jordafärd är omstrålad av ett evighethopp, som kan trösta de sörjande och göra, begravningsakten till, en uppbygglig gudstjänst. Under de år som gått har vi många sådana att minnas. Dem jag vill berätta om, ligger något längre tillbaka och är därför obekanta för de flesta.

Ett dunkelt minne har jag av en vårsöndag 1916, då budet kom, att en av ungdomsföreningens medlemmar, Emil Roth, helt hastigt ryckts bort endast 23 år gammal. Av andra har jag sedan hört de närmare omständigheterna. Emil Roth beskrevs som en mycket gudfruktig man, ivrig att fara till möten i Svedalas omnejd och medverka med sång och vittnesbörd. Söndagen före pingst hittades han. (av Rut Henriksson) död bredvid sin cykel på vägen mot Krågeholm. Dagarna innan hade han varit med om att med sina sångarkamrater öva in en ny sång "Redan hörs klockorna klämta", avsedd att sjungas på ett

silverbröllop i Toarp, som skräddare Nehlén inbjudit några svedalasångare till. Nu fick denna sång istället, sjungas på hans begravning, där de onekligen passade bättre:

Redan hörs klockor klämta, Sabbat för dörren står.

Jesus de sina skall hämta, eviga jubelår.

Den gudahängivna ynglingens minne levde länge i Svedala. På tioårsdagen av hans begravning hörde jag själv därom på en juniorsamling i Roslätt.

Spanska sjukan 1918-19 skördade så vitt jag vet inget offer inom Svedala missionsförsamling. Några av dess medlemmar var då jämte församlingssystemen verksamma inom sjukvården. En kall januarisöndag 1921 stod vi vid min moders grav och sjöng den sång som hon själv önskat:

"En morgon utan synd jag vakna får,

En morgon glad hos frälsaren där hemma".

Några år senare, hösten 1924, drabbades församlingens ordförande, Hans Larsson, av den stora sorgen att mista sitt enda barn sonen Lasse, som hastigt rycktes bort i en blindtarmsinflammation endast 11 år gammal. Sällan har man sett så många människor i gråt som på hans begravning. En smula förvåning och stor beundran väckte faderns upphöjda lugn i sorgen, då han talade om gossens sista stunder. Denne hade på sin dödsbädd helt oväntat läst en psalmvers, som han lärt i skolan:

"O Gud, all sannings källa, jag tror ditt löftesord.

Vad du har sagt, skall gälla i himmel och på jord.

Åkalla mig i nöden, så får du hjälp av mig!

Ja Herre, intill döden vill jag åkalla dig".

Hur har inte "den gamla skolan" kritiserats för sitt utantillplugg av psalmverser och katekes! här fick i alla fall en psalm från skolan hjälpa en 11-årig gosse genom dödens port och förtvivlade föräldrar (Hans Larsson hade samma gift om sig. Lasses mor hade dött efter en skenolycka (1915?)) att bära den tunga sorgen.

År 1933 jordfästes en annan 11-åring i Svedala missionshus, Ville Sonesson, som lämnat föräldrar och sex syskon i förtvivlan. Också här var deltagandet av missionsvänner stort, trots semestertid och juniorlägeravslutning i Skanör. På kyrkogården bringade de troende vännerna sin hälsning till den döde och de sörjande i sången:

"Där en falnad ros skall blomma, blomma att ej vissna mer.

Där som barnet möter modern, system brodern återser."

Ej alltid mottages ett dödsbud med sorg. Mer än en drag en tacksamhetens suck sommaren 1931 vid underrättelsen, att Anna Bobeck fått sluta sitt tjugoåriga lidande. Tacksamheten gällde lika mycket hennes syster Edit, som offrat sin ungdom (15-35 år) för den sjukas skull, därunder också avböjt ett äktenskapsanbud. Ej många skulle ha orkat med en uppgift, som den Edit Bobeck fått sig tilldelad, utan att ha blivit bitter. Endast någon gång om året kunde man få se henne i missionshuset, på resor och bjudningar aldrig. Nu var hon för alltid märkt av ett sjukrums mörker och jämmer.

Själv beklagade hon aldrig sitt öde och kunde säkert instämma i den sång pastor Berdén sjöng på system Annas jordfästning:

Till dig, till dig, min vän den allra bäste,
Jag ila vill, välsignande ditt namn.
Som rädda duvan flyr till säkert näste
Jag finner friden, Jesus, i din famn.

XII. Vi flyttar.

När skarorna i vårt gamla missionshus började bli glesare, mot slutet av 30-talet, frågade sig många efter orsaken och sökte finna medel att vända strömmen. Kanske var vår lokal otidsenlig, opraktisk (t.ex. vid serveringar), ja den var rentav ful, det hade vi aldrig tänkt på förut. Så kom planer på att ersätta de två stora järnugnarna med värmeledning, även någon ombyggnad var på tal.

En söndag blev mötesbesökarna, det brukar röra sig om ett 20-30-tal, överraskade av att finna sitt gudshus omöblerat. Sångarestraden, som förut stått framför talarstolen hade svängts och placerats framför ena läktaren. Att pastor Sven Lindell var den skyldige, erkände han, men någon medhjälpare avslöjades aldrig. Mellan estrad och läktare hängdes senare upp ett draperi, för att det ej skulle se för tokigt ut. Med denna ändring ökade snabbt anhängarna för en hel för en helt ny missionskyrka. En sådan skulle kanske gå till 30 000 kr, påstods det, en nyrenovering bleve ej mycket billigare.

Gamle Nils Jakobsson tyckte, att det svarta draperiet ”påminde om död och begravning” Nils Asp såg det mera humoristiskt, när han på ungdomsföreningens julfest (29 dec. 1938) sjöng (solo!) en av honom själv diktad visa:

Lindell, Lindell, förtjusande snäll, som hängde ett skynke för!

Som alltid vara det svårt att uppnå enighet i en så stor fråga som nybyggnad av en missionskyrka. Men med tre inflytelserika ”gubbar” i spetsen och med en skara ungdomar som pådrivare gick det. De tre var pastor Ture Danielsson, ordf. Hans Larsson samt från Sturup inflyttade Sven Lindal. Bland ungdomarna var särskilt Ninne Nordqvist och Nils Asp ivriga. Kyrkans placering vållade diskussioner. Det läge man övergav var centralt, där syntes och hördes (!) vi. En tomt, som församlingen ägde nära brandstationen, såldes, – tänk om det skulle bli brandkårsutryckning, när vi hade möte! Den tomt, som istället inköptes, var då yttersta gräns för bebyggelsen norrut, Pilgatan tog slut, där kyrkan skulle ligga. Men kyrkobyggarna var säkra om att samhället skulle komma att utvidga sig åt det hållet. Tjugo år senare skulle de få rätt, men då var alla borta.

När så nybygget var beslutat, gällde det att handla raskt: tidens barometer visade på storm, kriget kunde bryta ut när som helst. Byggmästaren skaffade murare från Danmark, som arbetade sommaren och hösten 1939. (Se bild i arkivet!). Den 17 juni samlades missionsvännerna kring grunden till sin nya kyrka till ett ”grundläggningsmöte”, då man högtidligen murade in en kopparhylsa i ena väggen, innehållande uppgifter om, dåvarande styrelse m.m. Även skrinets innehåll hade föregåtts av debatt. Gamle pred. Jansson hade talat varmt för att också söndagsskollärarna skulle hågkommas, vilket särskilt glädde syskonen Asp. När man samtalat en halvtimme om vad hylsan skulle innehålla, begärde fru Danielsson ordet: ”Ja men Ture, vi kan ju inte öppna den”. På något sätt löstes väl också det problemet. En särskild stämning gavs åt mötet, därigenom att en neger var närvarande, som enligt Danielsson ”rest ända från Kongo för att vara med vid detta tillfälle”. (Det var pastor Josef Samba, som det året besökte Svedala och SMF). Senare tog sig kyrkans byggnadsarbetare före att vid ett mindre högtidigt tillfälle mura in en ölflaska i en mur. ”Så spöger det ikke”,

var deras äktidskommentar. Man kan gissa, att åtskilliga Tuborg och Carlsberg konsumerades vid detta kyrkbygge!

Första söndagen i advent den 3 dec. 1939 var så vår nya Missionskyrka färdig att invigas. Då jag ej var närvarande, kan jag bara återge andrahandsuppgifter. Inför fullsatta salar talade distriktsföreståndare Klas Åström, pastor Ture Danielsson, som var på särskilt gott humör den dagen, och församlingens föreståndare, pastor Sven Lindell. Som representant för Svedala kyrka talade pastor Anderberg, som anknöt till det alvarliga tidsläget: några dagar tidigare hade de första ryska bomberna regnat över Finland. Han menade, att nödtider och förföljelse kunde komma att driva samman de splittrade kristna. En stund senare passade Elims representant på att bjuda på möte samma kväll i deras kapell.

Alla var glada åt den nya kyrkan och tyckte den var vacker, målade i dämpade bruna färger och med korset i fonden. På den rymliga estraden stod vår gamla orgel bakerst i mitten och främst talarstolen. En palm stod vid ena sidan. Att kyrkan kostat mer än dubbelt mot beräknat, 70 000 kr. istället för 30 000, grämde man sig ej allt för mycket åt: ett dröjsmål hade gjort det betydligt dyrare och kanske omöjliggjort alltsammans. Genom T. Danielssons bortgång 1954 blev kyrkan skuldfri (testamentsmedel).

XIII. Vi och de andra.

Sedan 50 år tillbaka erbjuder sig evangelium åt Svedala i tre gestalter, representerande Svenska kyrkan. Missionsförbundet och Pingströrelsen. För 100 år sedan var "statskyrkan" ensam om själarna. På, 1860-70-talen susade väckelsevindar fram bland Svedalas folk, som då levde i "stort andligt mörker och okunnighet" för att citera Ingressen till MS-31. Att detta skulle åstadkomma religiös splittring liksom andedopsförkunnelsen 50 år senare, är ej märkvärdigare, än att Martin Luther klöv sin tids kyrka i två oförenliga hälfter. Att anse all splittring för synd, som ofta påstås i ekumeniska sammanhang, är enligt min mening felaktigt. I så fall skulle Luther vara en stor syndare liksom Waldenström och Lewi Pethrus. Utan splittring skulle religiös förnyelse utebli och det kyrkliga livet stagnera. Som synd kan man däremot beteckna det förtal och misstänkliggörande, som tyvärr förekommer kristna grupper emellan.

Ej alltid har förhållandet mellan de tre religiösa grupperna i Svedala varit så gott som det är nu. Att en präst skulle känna sig besviken, då han så strömmen gå bort från kyrkan, som fallet var decennierna, kring sekelskiftet, är ej att undra på. I Svedala kyrka härskade då en prelat av den gamla stammen, Erik Palmquist, om vilken någon träffande sade, att han var född 100 år för sent. Ännu omkr. 1915 kunde han t.ex. varna sina konfirmander för tre ställen i Svedala: biografen, Folkets hus och missionshuset. Några år senare höll jag på att bli martyr för min unga tro eller rättare mina föräldrars. På vägen till min småskola vid kyrkan mötte jag var morgon kyrkoherdens son på väg till sin skola. På något sätt hade han fått veta, att jag brukade besöka missionshuset och lovade mig stryk, om jag fortsatte med det. Jag lät förstås inte skrämma mig, blev heller inte martyr. Med Erik Palmquists död 1942 blev förhållandena genast annorlunda. Hans efterträdare har ofta talat i Missionskyrkan, och vi har sjungit i kyrkan, t.o.m. strängmusik från orgelläktaren.

Att missionsförsamlingen förlorat många av sina bästa medlemmar till Elim, kan vi blott beklaga. Det bör mana oss till självvrannsan mera än anklagelse. Med tiden har förhållandet blivit bättre också åt det hållet till allas glädje.

Frånsett att det är tämligen orealistiskt att tänka sig en framgång för ekumeniken därhän, att alla troende skulle samlas under ett tak – vems? – kan man fråga sig, om det vore det bästa. När man vet, hur olika människor är till kynne, vanor och uppfostran, varför skulle vi inte kunna acceptera skillnader på religionens område? En del människor vill fira gudstjänst

under högtidliga former i ett estetiskt utformat kyrkorum, kanske med orgelmusik av Bach eller Händel, medan andra trivs i enklare lokaler, där man livas av en rörligare förkunnelse, omramad av strängmusiks taktfasta rytmer. Vist har människor rätt att få, vad de önskar! Detta gäller även olika inställning till vissa former av kultur (nöjen) och idrott. En del blir andligt berikade av ett teaterstycke, som andra tar avstånd ifrån och rentav kallar synd. Visst är det till fördel att olika inställning finns, huvudsaken att man ej misstänkliggör varandra.

I tron att alla har en uppgift, må vi arbeta vidare. Ej alla kan få sina religiösa behov tillfredsställda i missionskyrkan, men låt oss försöka vinna dem som ej andra kan vinna. Fädernas gärning, sådan som jag här försökt teckna den, bör mana oss till uthållighet i arbetet, även när framgången uteblir. Till ett sant ekumeniskt sinneslag hör, att vi ej avundas andras framgångar. På troheten beror allt!.

Ängsro okt. 1970.

Nils Olsson.